2007 ОНЫ 3 ДУГААР САР

АНУ-ын Хөнгөлөлтийн ерөнхий систем (ХЕС) хөтөлбөр

Америкийн аж үйлдвэрийн салбарууд болон хэрэглэгчдийн сонголтыг өргөжүүлэх замаар хөгжиж буй орнуудад эдийн засгийн таатай боломж олгох зорилгоор АНУ-ын Конгрессоос тус улсын ХЕС-ийг хоёр талын өргөн дэмжлэгтэйгээр 1974 онд нэвтрүүлсэн. АНУ-ын ХЕС хөтөлбөр нь нэр дурдагдсан ашиг хүртэгч хөгжиж буй 134 орон (АХХБО) ба нутаг дэвсгэрээс импортлох 3,400 нэр төрлийн бараа, бүтээгдэхүүнийг гаалийн татваргүйгээр тус улсын хилээр оруулах хөнгөлөлттэй нөхцөл олгодог. Нэн буурай хөгжилтэй хөгжиж буй ашиг хүртэгч орон (НБХХБАХО)-уудаас импортоор оруулж болох өөр 1450 нэр төрлийн бараа, бүтээгдэхүүнийг 1996 оноос эхлэж дээрх хөнгөлөлтөд нэмж хамруулсан. Одоогоор ХЕС-ээс ашиг тус хүртэж буй нэн буурай хөгжилтэй нийт 43 улс орон байна. ХЕС-ийн дагуу АНУ-ын хилээр нэвтэрсэн бараа, бүтээгдэхүүний импортын хэмжээ 2006 онд 32,6 тэрбум америк долларт хүрснээр 2005 оныхтой харьцуулбал даруй 22 хувиар өсчээ.

(НБХХБАХО) Нэн буурай хөгжилтэй хөгжиж буй ашиг хүртэгч орон
(АХХБО) Ашиг хүртэгч хөгжиж буй орон

ХЕС-д хамаарах бараа бүтээгдэхүүний нэгдсэн жагсаалтад аж үйлдвэрийн болон хагас аж үйлдвэрийн ихэнх нэр төрлийн гаалийн татвартай бараа бүтээгдэхүүн болон хөдөө аж ахуй, загас агнуурын зарим нэр төрлийн бүтээгдэхүүнээс гадна аж үйлдвэрийн үндсэн бараа тус тус багтдаг. 2006 онд АНУ-ын импортын голлох бараа бүтээгдэхүүний тоонд нефтийн бүтээгдэхүүн, алтаар хийсэн эрдэнийн чулуун гоёл чимэглэлийн зүйлс, хөнгөн цагааны хайлшан бүтээгдэхүүнүүд, катодын баяжуулсан зэс, метанол болон мөнгөөр урласан эрдэнийн чулуун ноёл чимэглэлийн хэрэгсэл орж байв. 2006 онд Монгол Улсаас АНУ руу импортолсон бараа бүтээгдэхүүнд вольфрамын баяжмал, хуванцар өлгүүр, гэр ахуйн болон ариун цэврийн хуванцар хэрэгсэл, бөс даавуун бүтээгдэхүүн буюу бэлэн хувцасны хуванцар эд зүйлс болон амьтны арьсаар хийсэн малгай багтсан.

ХЕС-ийн дүрмээр зарим нэр төрлийн бараа бүтээгдэхүүнийг ХЕС-д хамааруулдаггүй бөгөөд ийм төрлийн бүтээгдэхүүнд хөвөн даавуу, ноос, хүний гараар бүтсэн мяндас, түүнчлэн бусад төрлийн ургамлын гаралтай мяндас (маалинга ба хятад халгай); цаг; зарим нэр төрлийн гутал болон гар цүнх; ачааны зориулалттай цүнх, сав; торгоноос өөр төрлийн даавуугаар хийсэн хавтгай эдлэлүүд; ажлын бээлий; мөн ширээр урласан бусад нэр төрлийн эдлэлүүд тус тус багттдаг.

Импортын бараа бүтээгдэхүүн ХЕС-д хэрхэн хамрагдах вэ?
ХЕС-д хамаарах импортын бараа бүтээгдэхүүн нь дараахь шаардлагыг хангасан байх ёстой:

- ХЕС-д хамаарах бараа бүтээгдэхүүний жагсаалтад байх ёстой.
- Уг бараа бүтэгдэхүүн нь нэр дурдсан ашиг хүртэгч хөгжиж буй орон (АХХБО)-оос АНУ руу шууд импортлогдох, эсвэл өөр улсын нутаг дэвсгэрээр дамжин өнгөрөхдөө битүүмжилсэн саванд хийсэн байх ёстой.

- Уг бараа бүтэгдэхүүн нь АХХБО-д өсгөсөн, ургуулсан эсвэл үйлдвэрлэсэн бараа байх ёстой.
- Тухайн бараа бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэхэд ашигладаг, түүний орцонд ордог зүйлийг ХЕС-ээс ашиг тус хүртэгч улсаас өөр орноос импортолж байгаа бол ашиг хүртэгч оронд үйлдвэрлэсэн бараа материалын өртөг ба үнэлгээн дээр боловсруулалтын шууд зардлыг нэмсэн дүн нь тухайн нэр төрлийн бараа бүтээгдэхүүнийг АНУ руу экспортолж буй үеийн үнийн 35-аас доошгүй хувьтай тэнцүү байх ёстой. Импортлогдсон бараа бүтээгдэхүүний үнэлгээ нь тэдгээр бараа хожим нь зөвхөн ХЕС-д хамрагдаж, экспортлогдох бараа бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэхэд ашиглагдах шинэ буюу өөр төрлийн бүрдэл материал болж "үлэмж хэмжээгээр өөрчлөгдсөн" нөхцөлд л 35%-ийн нэмэгдсэн өртгийн шаардлагад нийцсэнд тооцогдоно. "үлэмж хэмжээгээр өөрчлөгдсөн" гэдэг нь тухайн төрлийн бүрдэл материалыг АНУ-ын Гаалийн албанаас өөр нэр төрлийн эд зүйл болсон хэмээн үзэж ангилалд оруулсныг ойлгоно. (Хавсралт С-н үзнэ үү)
- Бараа экспортолж буй буюу импортолж буй этгээд нь АНУЗТХ-ийн дугаарын өмнө "A" , "A+," эсвэл "A*" тэмдэг тавьж ХЕС-ийн дагуух гаалийн татвараас чөлөөлөгдөх хүсэлтээ гаргах ёстой бөгөөд энэ нь тээвэрлэлтийн холбогдох баримт бичигт импортолж буй бараа бүтээгдэхүүнийг тодорхойлох юм. (Хавсралт В-г үзнэ үү)

Хэрэгцээний хязгаарлалтыг хуульд заасны дагуу ногдуулах

Хэрэгцээний хязгаар (ХХ) нь тухайн нэр төрлийн бүтээгдэхүүн болон ХЕС-г хүртэгч улсад ХЕС-ээс ашиг тус хүртэх боломжид тавьж буй хязгаарлалт юм. Тухайн нэр төрлийн бүтээгдэхүүний тоо хэмжээ хэрэгцээний хязгаараас давсан бөгөөд түүнээс чөлөөлөгдөх хүсэлтийг ёсоор болгоогүй бол аль нэг хүртэгч орон нь ХЕС-д хамрагдах боломжоо шууд алдана. Гэсэн хэдий ч ХЕС-г хүртэгч нэн буурай хөгжиж буй улс орнууд (LDBDCs) нь бүх төрлийн ХХ-аас шууд чөлөөлөгддөг.

Бүс нутгийн холбоодод гишүүнээр элссэн ХЕС-ээс ашиг хүртэгч улсуудын оруулсан бараа бүтээгдэхүүнийг хүлээн авна

ХЕС-ийн хөтөлбөр нь бүс нутгийн холбоодод гишүүнээр элссэн ашиг хүртэгч хөгжиж буй орнуудад зориулсан тусгай зохицуулалттай юм. ХЕС-ийн гарал үүслийн шаардлагын үүднээс бүс нутгийн холбоог нэг улс гэж авч үздэг. Тухайн холбооны гишүүн, ХЕС-д хамрагдах боломжтой хоёр ба түүнээс дээш тооны улсад үйлдвэрлэсэн бараа бүтээгдэхүүн нь дээрх орнууд хамтдаа гарал үүслийн шаардлагыг биелүүлж байгаа нөхцөлд л гаалийн татварын хөнгөлөлтөд хамрагдаж болно. Бүс нутгийн аль нэг холбооны гишүүн нэн буурай хөгжилтэй хөгжиж буй ашиг хүртэгч орон мөн тухайн холбооны нэн буурай хөгжилтэй бус хөгжиж буй ашиг хүртэгч оронтой хамтран тэдгээр орнуудад зориулж эрх зүйн баримт бичигт тусгайлан заасан 1400 нэр төрлийн бараа бүтээгдэхүүний нэгийг үйлдвэрлэж болох юм. Тухайн нэр төрлийн бараа бүтээгдэхүүн нь нэн буурай хөгжилтэй хөгжиж буй ашиг хүртэгч орноос АНУ руу шууд тээвэрлэгдэн очиж байгаа хугацаандаа ХЕС-ийн дагуу хөнгөлөлтөд хамрагдана.

Гар аргаар үйлдвэрлэгдсэн, ХЕС-д хамрагдах бөс даавуун бүтээгдэхүүнд холбогдох тусгай зохицуулалт

ХЕС-ээс ашиг хүртэгч арван гурван улс "зарим нэр төрлийн бараа бүтээгдэхүүнийг гар аргаар үйлдвэрлэгдсэн гэдгийг баталгаажуулж гэрчилгээжүүлэх асуудлаар" Америкийн Нэгдсэн Улстай тусгай зохицуулалт хийсэн учраас тэдгээр бараа нь ХЕС-ийн дагуу гаалийн татвараас чөлөөлөгддөг байна. Тэрхүү гэрээнд заасны дагуу ашиг хүртэгч улсаас баталгаажуулсан гараар нэхсэн буюу ардын урлагийн чиглэлийн хананд өлгөх зориулалттай эд зүйлс; гараар нэхсэн буюу ардын урлагийн чиглэлийн дэрний уут; гараар нэхсэн зарим нэр төрлийн шалан дээр дэвсэх зориулалттай эдлэлийг гаалийн татвараас чөлөөлөх бололцоог АНУ-д олгодог. Чөлөөлсөн татварын хувь хэмжээ нь 3,8-аас 4.3-ын хооронд хэлбэлздэг.

Нэмэлт мэдээлэл авахыг хүсч байна уу?
ХЕС-ийн талаар нэмэлт мэдээлэл, түүн дотроо зааварчилгааны ном болон тус системд хамрагдах бараа бүтээгдэхүүний нэр төрлийг мэдэх хүсэлтэй байгаа бол http://www.ustr.gov/Trade_Development/Preference_Programs/GSP/Section_Index.html гэсэн вэб сайт руу ороорой.
Түүнчлэн 202-395-6971 дугаарын утсаар бидэнтэй холбогдож болохоос гадна цахим шуудангийн contactustr@ustr.eop.gov хаягаар харьцаж болно.

Монгол Улсын эдийн засгийн тойм

Ерөнхий байдал

Монгол Улсын эдийн засаг нь он удаан жилийн өмнөөс мал аж ахуй болон газар тариаланд үндэслэж ирсэн уламжлалтай юм. Хөдөө аж ахуйн гол нэрийн бүтээгдэхүүн нь улаан буудай, арвай, хүнсний ногоо, малын тэжээлийн ургамал, хонь, ямаа, үхэр, тэмээ ба адуу.

Тус улс нь мөн байгалийн эрдэс баялгийн асар их нөөцтэй юм. Аж үйлдвэрийн салбарын үйлдвэрлэлийн ихээхэн хэсгийг зэс, нүүрс, молибден, цагаан тугалга, вольфрам болон алт эзэлдэг. Аж үйлдвэрийн гол салбаруудын тоонд барилга ба барилгын материал; уул уурхай (нүүрс, зэс, молибден, хайлуур жонш, цагаан тугалга, вольфрам болон алт); газрын тос; хүнсний бүтээгдэхүүн, ундаа; малын гаралтай түүхий эдийн боловсруулалт, ямааны ноолуур болон байгалийн гаралтай мяндасны үйлдвэрлэл тус тус багтана.

2005 онд Монгол Улсын экспортын гол бүтээгдэхүүнд зэс, бөс даавуу, малын түүхий эд, ноолуур, ноос, малын арьс шир, хайлуур жонш болон бусад төрлийн өнгөт металл хамаарч байв. Тухайн онд экспортын гол зах зээл нь Хятад (48.1 хувь), Америкийн Нэгдсэн Улс 14.2 хувь), Канад (11.6 хувь), Их Британи, Умард Ирландын Нэгдсэн Вант Улс (8.3 хувь) ба Өмнөд Солонгос (6.2 хувь) байжээ.

2005 онд Монгол Улсын импортоор авсан гол нэрийн бараа бүтээгдэхүүнд машин механизм ба тоног төхөөрөмж, түлш шатахуун, суудлын машин, хүнсний бүтээгдэхүүн, аж үйлдвэрийн хэрэглээний бараа, химийн бүтээгдэхүүн, барилгын материал, элсэн чихэр

ба цай тус тус багтаж байв. Тухайн жилд хүлээж авсан импортын бараа бүтээгдэхүүний голлох нийлүүлэгчид нь Оросын Холбооны Улс (34.5 хувь), Хятад (27.4 хувь), Япон (7.1 хувь) болон Өмнөд Солонгос (5.3 хувь) байжээ.

<u>ХЕС</u>

Монгол Улс нь 1999 оноос эхэлж ХЕС-ийн хөтөлбөрт хамрагдаж ашиг хүртэгч хөгжиж буй орнуудын тоонд орсон юм. Тус улсаас ХЕС-ийн дагуу АНУ-ын авч буй импортын бараа бүтээгдэхүүний хэмжээ жил ирэх тутам өсч буй. Монгол Улсаас ХЕС-ийн дагуу АНУ-ын хүлээн авсан импортын хэмжээ 2005 онд 161915 америк доллар байсан бол 2006 онд 530116 долларт хүрч 227,4 хувиар нэмэгдсэн байна. ХЕС-ийн дагуу Монгол Улсаас авсан импортын хэмжээ нь АНУ-ын зүгээс тус улсаас хүлээн авсан нийт импортын 0,5 хувийг эзэлж байгаа. Монгол Улс нь мөн ХЕС-ийн бусад хөтөлбөрүүд, тэр дундаа Европын Холбоо (ЕХ), Япон болон Шинэ Зеландын хөнгөлөлтийн системд хамрагддаг.

<u>ХЕС-ийн дагуу гаалийн татвараас чөлөөлөгдөх Монгол Улсын боломжийг нэмэгдүүлэх талаар</u>

- Монгол Улсаас АНУ руу орж ирж буй ХЕС-д хамрагдах экспортын бараа бүтээгдэхүүний хувьд шаардлагагүй үед гаалийн татвар төлөхгүй байх үүднээс ХЕС-д хамаарах бүх нэр төрлийн бараа бүтээгдэхүүнийг гаалийн бүрдүүлэлт хийж оруулахдаа АНУ-ын Зохицуулалттай тарифийн хуваарь (АНУЗТХ)-ийн дагуу баримт бичиг дээр нь “A” эсвэл “A*” тэмдгийг тавьсан эсэхийг шалгах. (Хавсралт B-г үзнэ үү)
- ХЕС-д хамрагдах боломжтой бөс даавуун болон нэхмэл бүтээгдэхүүний экспортлох боломжийг эрж хайж, нэмэгдүүлэх.
- Бараа бүтээгдэхүүнийг АНУ руу экспортолж, улмаар тус улсын гаалийн татвараас чөлөөлөх хөтөлбөрт хамруулах боломжтой эсэхийг тогтоох зорилгоор Монгол Улс нь бусад улсуудын ХЕС-д хамрагдсаны дагуу тэдгээр улс руу ямар нэр төрлийн бараа бүтээгдэхүүнийг экспортолж буйг олж тогтоох (жишээ нь, тээвэрлэлттэй холбоотой ойролцоо хүндрэл гардаг Европын Холбоо болон Япон).
- ХЕС-д хамрагдах боломжтой ашигт малтмалыг олж тогтоох.
- Дэлхийн хэмжээнд өрсөлдөх чадвартай Монгол Улсын экспортын бүтээгдэхүүний талаар судалгаа шинжилгээ хийсний үндсэн дээр чухам аль нэр төрөл нь ХЕС-д хамрагдаж болохыг тодорхойлох.
- Зарим нэр төрлийн бараа бүтээгдэхүүнийг гар аргаар үйлдвэрлэгдсэн гэдгийг баталгаажуулж гэрчилгээжүүлэх асуудлаар Америкийн Нэгдсэн Улстай тусгай хэлэлцээр байгуулснаар гаалийн татвар ногдуулах учиртай хивс, ханын аравч болон дэрний уутыг татвараас чөлөөлж хилээр нэвтрүүлэх.

<u>ХЕС-ийн хөтөлбөрийн дагуу Монгол Улсаас АНУ-ын авсан импорт</u>

- Монгол Улсаас ХЕС-ийн дагуу АНУ-ын хүлээн авсан импортын хэмжээ 2006 онд 530116 доллар хүрснээр тус улсаас АНУ-ын хүлээн авсан нийт импортын дөнгөж 0,6 хувьтай тэнцэж байгаа юм. 2005 оных 161915 америк доллар буюу Монгол Улсаас АНУ руу импортолсон бараа бүтээгдэхүүний нийт хэмжээний 0,1 хувь байсантай харьцуулбал энэ нь хоёроос илүү дахин өссөн дүн.

- ХЕС-д хамрагдсан байдлаар нь авч үзвэл АНУ-ын хүлээн авсан импортын хэмжээ 2005 онд 374587 америк доллар байсан бол 2006 онд 912435 долларт хүрч, 143,6 хувиар нэмэгдсэн байна.
- Монгол Улсын ХЕС-ийн ашиглалтын түвшин 2006 онд 58,1 хувьд хүрснээр өмнөх жилийнх нь үзүүлэлт болох 43,2 хувьтай харьцуулбал ихээхэн өссөн тоо боловч ХЕС-ээс ашиг хүртэгч орнуудын дэлхийн хэмжээний түвшин буюу 71 хувиас доогуур амжилт болж байна.
- Монгол Улсаас ХЕС-ийн дагуу АНУ-ын импортолсон гол нэр төрлийн бараа бүтээгдэхүүний америк доллараар илэрхийлсэн үнэлгээгээр 2006 оны хувьд вольфрамын баяжмал, хуванцар өлгүүр, гэр ахуйн болон бөс даавуун бүтээгдэхүүний тоног хэрэгсэл тэргүүлсэн. (Импортын голлох бараа бүтээгдэхүүн болон ХЕС-ийн дагуух импортын бараа бүтээгдэхүүний бүрэн хэмжээний жагсаалтыг дор бичсэнээс үзнэ үү.)

Импортын бүх нэр төрлийн бүтээгдэхүүнүүд: АНУТУС-ийн дугаар болон гаалийн үнэлгээний дагуух гаалийн үнэлгээ
Монгол Улсын ХЕС-д хамрагдсан байдлын дагуу

АНУ-ын хэрэглээний импортын жил тутмын мэдээлэл

АНУТУС-ийн дугаар	Улсын нэр	2003	2004	2005	2006	2005 – 2006 оны өөрчлөлт, хувиар
		Бодит доллараар				
26110060 Вольфрамын баяжмал	Монгол Улс	45,870	85,406	75,883	367,176	383.9%
39239000 Бараа бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэх, эсвэл баглаж боох зориулалттай хуванцар материал, несой байдлаар	Монгол Улс	41,566	35,989	77,632	145,614	87.6%
39249055 Гэр ахуйн болон ариун цэврийн өрөөний хуванцар эдлэлүүд, несой байдлаар	Монгол Улс	39,432	0	0	14,173	Мэдээлэл байхгүй
39262090 Бөс даавуун материал, хувцасны хуванцар	Монгол Улс	0	0	0	2,804	Мэдээлэл байхгүй

тоноглол, несой байдлаар						
39269098 Хуванцраар хийсэн бусад нэр төрлийн эдлэл, несой байдлаар	Монгол Улс	2,786	0	0	0	Мэдээлэл байхгүй
42033000 Горхитой, эсвэл горхигүй, ширээр буюу дуриамал арьсаар хийсэн бүс, бүсэн цүнх	Монгол Улс	0	20,370	0	0	Мэдээлэл байхгүй
65069200 Амьтны арьсаар хийсэн, хуниастай, эсвэл хуниасгүй, эмжээрлэсэн, эсвэл үгүй байдалтай малгай, несой байдлаар	Монгол Улс	0	0	0	349	Мэдээлэл байхгүй
85167100 Цахилгаанаар халдаг, кофе буюу цай буцалгагч, гэр ахуйн зориулалттай	Монгол Улс	0	0	8,400	0	-100.0%
Нийт		**129,654**	**141,765**	**161,915**	**530,116**	**227.4%**

Эх сурвалж: Энэ хэсэг дэх мэдээллийг АНУ-ын Худалдааны Департамент болон АНУ-ын Олон улсын худалдааны комиссийн тариф, худалдаатай холбоотой мэдээллийн сангаас түүвэрлэн авав.

Ашиг тус хүртээгүй боловч ХЕС-д хамрагдах боломжтой, Монгол Улсад үйлдвэрлэсэн бараа бүтээгдэхүүний нэр төрөл:

Монгол Улсаас АНУ руу гаргасан, ойролцоогоор 382319 америк долларын үнэ бүхий импортын бараа бүтээгдэхүүнийг ХЕС-д хамруулж болох байсан боловч 2006 онд тийм хүсэлтийг тус хөтөлбөрийн дагуу гаргаж өгөөгүй байна. 154000 гаруй долларын үнэ бүхий хуванцар эдлэлийг импортлохдоо адил нэр төрлийн бараа ХЕС-д хамрагдсан ангиллын дагуу гаалийн татвар төлж нэвтрүүлсэн бөгөөд эдгээр хуванцар эдлэлийн хувьд ХЕС-ийн ашиглалтын түвшин дөнгөж 21,6 хувь байна. Бусад нэр төрлийн бараа бүтээгдэхүүний тухайд ашиглалтын хувь хэмжээ нь тэгтэй тэнцүү байсан нь ХЕС-ийн ашиг тусыг хүртэх ихээхэн боломжийг алдсан гэсэн үг юм.

Бараа бүтээгдэхүүнийг ХЕС-д хамруулж, гаалийн татвараас чөлөөлүүлэхгүй байгаагийн нэг шалтгаан бол тухайн импорт нь ХЕС-ийн дагуух гарал үүслийн шаардлагыг хангаж биелүүлдэггүйтэй холбоотой. Импорт зохих шаардлагыг хангаж байгаа гэж үзвэл төлөх

шаардлагагүй байсан гаалийн татварын хувь хэмжээ нь тогтмол цахилгааны хувьсгагч (ТУС-ийн дугаар нь 85044095)-ийн хувьд 1,5 хувь, харин үндэсний далбаа (ТУС-ийн дугаар нь 63079098)-ны тухайд 7 хувьтай тус тус тэнцүү байжээ.

Сүүлийн гурван жилийн хугацаанд Монгол Улсаас ХЕС-д хамруулан импортлох боломжтой байсан боловч тийнхүү хүсэлтээ тавьж шийдвэрлүүлээгүй бараа бүтээгдэхүүний нэр төрлүүдийг дараахь хүснэгтээс харна уу.

ТУС8	Барааны тодорхойлолт	Хөтөлбөр	2004 он	2005 он	2006 он	Хамгийн их давуу эрх хүртдэг орны төлөх хувь хэмжээ
12099180	Хүнсний ногооны үр, тариалах зориулалттай, несой байдлаар	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	113,139	0	0	1.5 цент/кг
39239000	Бараа бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэх, эсвэл баглаж боох зориулалттай хуванцар материал, несой байдлаар	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	227,534	156,315	143,972	3%
39261000	Ажлын өрөөний, эсвэл сургуулийн хэрэгцээний эд зүйлс, хуванцраар хийсэн	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	22,511	0	0	5.3%
39262090	Бөс даавуун материал, хувцасны хуванцар тоноглол, несой байдлаар	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	32,468	0	10,158	5%
39269098	Хуванцраар хийсэн бусад нэр төрлийн эдлэл, несой байдлаар	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	10,060	0	0	5.3%
40169960	Хатуу резинээс бусад нэр төрлийн, торлог бус, хүхэржүүлсэн нийлэг резинэн эдлэл	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	268	0	0	2.5%

42010060	Ямар ч материалаар хийсэн байж болох, амьтдын тоног хэрэгсэл болон тусгай хэрэглэлүүд (цулбуур, жолоо, өвдөгний зөөлөвч, хошуувч, эмээлний материал, цүнх болон бусад эдлэл), несой байдлаар	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	300	0	2.8%
43031000	Бөс даавуун материал, хувцасны амьтны арьсаар хийсэн тоноглол	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	270	0	0	4%
44190080	Хоол, ундны болон гал тогооны өрөөний модон хэрэгсэл, халбага, сэрээнээс бусад	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	2,800	0	3.2%
44201000	Модоор урласан жижиг уран баримал, модоор хийсэн гоёл чимэглэлийн бусад хэрэглэлүүд	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	35,270	0	0	3.2%
51031000	Ноос буюу амьтны сайн чанарын үсний сэв	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	0	45,604	2.6 цент/кг
62044910	Ердийн зүүгээр, эсвэл дэгээ зүүгээр нэхээгүй, жингийнх нь 70 буюу түүнээс дээшхи хувь нь торго, эсвэл хаягдал торгоноос бүтсэн эмэгтэйчүүдийн буюу охидын хувцас	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	0	320	6.9%
63079098	Бөс даавуугаар хийсэн үндэсний далбаа буюу бусад нэр төрлийн эдлэлүүд, несой байдлаар	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	1,195	2,473	7%
67021040	Хиймэл цэцэг/навч/жимс, жимсгэнэ; хиймэл цэцгэн эдлэл гэх мэт; бүгд хуванцраар хийгдсэн, нугалах/цавуугаар наах/эсвэл эдгээртэй ойролцоо аргаар угсарч, нийлүүлээгүй байдлаар	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	16,070	0	3.4%
70200060	Өөр нэр төрөлтэй давхцахааргүй	Хөтөлбөрт	0	0	2,500	5%

	буюу аль нэг нэр төрлийн бараа бүтээгдэхүүний бүрдэл хэсэг болохооргүй шилэн эдлэлүүд	хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа				
71131150	Мөнгөөр урласан гоёл чимэглэлийн зүйлс болон тэдгээрийн бүрдэл хэсгүүд, несои хэлбэрийн, 12 ширхэг нь буюу бүрдэл хэсэг нь 18 америк доллараас дээш үнэтэй	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	8,975	0	5%
73239990	Төмөр (цутгамал)/ган (цагаан тугалгаар өнгөлөөгүй буюу зэвэрдэггүй бус), ширээний, гал тогооны (хоол бэлдэхээс бусад), эсвэл гэр ахуйн хэрэгцээний хэрэгслүүд, тэдгээрийн бүрдэл хэсгүүд, бүрээгүй/шармал бус, үнэт чулуу бүхий	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	2,815	0	0	3.4%
79070010	Гэр ахуйн, ширээний болон гал тогооны зориулалттай, цинкээр хийсэн эдлэлүүд; ариун цэврийн өрөөний, эсвэл эрүүл ахуйн зориулалттай, цинкээр урласан эдлэл; дээр дурдсан бүх эдлэлүүдийн цинкэн сэлбэг, бүрдэл хэсгүүд	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	4,056	0	0	3%
84828000	Бөөрөнхий, эсвэл эргэлдэгч холхивч, несой байдлаар, усгарсан хэлбэртэй бөөрөнхий/эсвэл эргэлдэгч холхивчийг оролцуулан	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	0	9,862	5.8%
85044095	Тогтмол цахилгаан хувьсгагч (жишээ нь, шулуутгагч гэх мэт), несой байдлаар	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	0	14,990	1.5%
85167100	Цахилгаанаар халдаг, кофе буюу цай буцалгагч, гэр ахуйн зориулалттай	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	0	4,450	3.7%
85439088	Цахилгаан машин, багаж хэрэгслийн сэлбэг (давталтын хэвлэмэл хэрэгслээс бусад), хамааралгүйгээр ажиллах боломжтой, несой байдлаар	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	0	34,900	2.6%

87082950	8702-8705 дугаарын тээврийн хэрэгслийн их биеийн сэлбэг, хэрэгсэл, несой байдлаар	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	0	16,668	2.5%
90289000	Үйлдвэрлэлийн, эсвэл нийлүүлэлтийн үед хий, шингэн буюу цахилгааныг хэмжих багаж	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	0	75,629	3.2%
90308900	Цахилгааны хүчдэл, эсвэл ионжуулагч цацрагийг хэмжих, илрүүлэх буюу шалгах багаж хэрэгсэл, несой байдлаар, бичлэг хийх хэрэгсэлгүйгээр	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	0	18,283	1.7%
94049020	Хөвөнгөөс бусад төрлийн даавуугаар хийсэн дэр, зөөлөвч болон эдгээртэй төстэй эдлэлүүд	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	4,256	256	0	6%
94054080	Өнгөт метаалаас өөр материалаар хийсэн цахилгаан чийдэн болон гэрэлтүүлэх хэрэгслүүд, несой байдлаар	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	26,761	0	3.9%
94060080	Угсармал байшин, модон бус	Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлт гаргаагүй байгаа	0	0	2,510	2.9%
НИЙТ			**452,647**	**212,672**	**382,319**	

ХЕС-д хамрагдах боломж бүхий сүлжмэл, бөс даавуун бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлэх (бүрэн хэмжээний жагсаалтыг хавсралт А-гаас үзнэ үү)

ХЕС-д хамрагдах боломж бүхий сүлжмэл, бөс даавуун бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлэх: ноолуур

- ☐ 51031000: Ноос буюу амьтны сайн чанарын үсний сэв (0.4%)
- ☐ 51032000: Ноос буюу амьтны сайн чанарын үсний бусад төрлийн хаягдал (1 кг-ын үнэ нь 2.6 цент)
- ☐ 57025120: Шалны дэвсгэр (гар аргаар нэхсэн, бөөгнөрүүлээгүй) (4.3%)
- ☐ 57031020: Гар аргаар нэхсэн, цацаг бүхий хивс болон ноос, эсвэл амьтны сайн чанарын үсээр урласан бусад төрлийн шалны дэвсгэр (6%)
- ☐ 51161008: Спортын бээлий, хуруутай болон хуруугүй бээлий (2.8%)

- ☐ 63049940: Ноос буюу амьтны сайн чанарын үсээр гар аргаар нэхсэн буюу ардын урлагийн чиглэлийн хананд өлгөх зориулалттай эд зүйлс
- ☐ 63049910: Ноос буюу амьтны сайн чанарын үсээр гар аргаар нэхсэн буюу ардын урлагийн чиглэлийн дэрний уут
- ☐ 65069900: Резин, хуванцар, эсвэл амьтны арьснаас бусад төрлийн материалаар хийсэн, хуниастай, эсвэл хуниасгүй, эмжээрлэсэн, эсвэл үгүй байдалтай малгай

ХЕС-д хамрагдах боломж бүхий сүлжмэл, бөс даавуун бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлэх: арьс шир

- ☐ 65010060: Эмэгтэйчүүд, охидын малгайны арьсаар хийсэн хэв загвар, гаднахь их бие, юүдэн
- ☐ 65069200: Амьтны арьсаар хийсэн, хуниастай, эсвэл хуниасгүй, эмжээрлэсэн, эсвэл үгүй байдалтай малгай

АНУТУС-д заасан бараа бүтээгдэхүүний тодорхойлолт ёсоор эдгээр бүтээгдэхүүн нь 70 буюу түүнээс дээш хувийн агуулгатай торго, эсвэл хаягдал торгоноос бүрдэх ёстой бөгөөд энэ утгаараа техникийн хувьд 30 буюу түүнээс доош хувийн агуулгатай ноолууртай хольсон байж болох юм:

- ☐ 61171040 Ердийн буюу дэгээ зүүгээр нэхсэн, жингийнх нь 70 буюу түүнээс дээш хувь нь торго, эсвэл хаягдал торгоноос бүтсэн нөмөрдөг алчуур, ороолт гэх зэрэг эдлэл
- ☐ 61178085 Жингийнх нь 70 буюу түүнээс дээш хувь нь ердийн, эсвэл дэгээ зүүгээр нэхсэн торго агуулснаас бусад төрлийн сүлжмэл материалаар хийсэн үс дарах зориулалттай, толгойд уядаг тууз, үсний даруулга, хавчаар буюу эдгээртэй төстэй эдлэлүүд
- ☐ 62131010 Ердийн буюу дэгээ зүүгээр нэхээгүй, жингийнх нь 70 буюу түүнээс дээш хувь нь торго, эсвэл хаягдал торгоноос бүтсэн халаасны алчуур
- ☐ 62141010 Ердийн буюу дэгээ зүүгээр нэхээгүй, жингийнх нь 70 буюу түүнээс дээш хувь нь торго, эсвэл хаягдал торгоноос бүтсэн нөмөрдөг алчуур, ороолт, хүзүүний ороолт, нүүрний хаалт, гивлүүр болон эдгээртэй төстэй бусад эдлэлүүд
- ☐ 62171085 Жингийнх нь 70 буюу түүнээс доош хувь нь торго, эсвэл хаягдал торго бүхий материалаас өөр төрлийн даавуугаар ердийн буюу дэгээ зүүгээр нэхсэн үс дарж боох зориулалттай боолт, гэзэгний даруулга, хавчаар буюу эдгэртэй төстэй бусад эдлэлүүд
- ☐ 62043960 Ердийн буюу дэгээ зүүгээр нэхээгүй, жингийнх нь 70 буюу түүнээс дээш хувь нь торго, эсвэл хаягдал торгоноос бүтсэн, эмэгтэйчүүд ба охидод зориулсан костюм хэлбэрийн хүрэм ба спортын хүрэм
- ☐ 62044910 Ердийн буюу дэгээ зүүгээр нэхээгүй, жингийнх нь 70 буюу түүнээс дээш хувь нь торго, эсвэл хаягдал торгоноос бүтсэн, эмэгтэйчүүд ба охидын даашинз

Аж үйлдвэрийн зарим нэр төрлийн барааг ХЕС-ийн дагуу гаалийн татваргүйгээр АНУ руу экспортлох боломжийг эрэлхийлэх

- ☐ Зэсийн хүдэр, баяжмал, исэл, сульфат болон зэсээр хийсэн бүтээгдэхүүн
- ☐ Вольфрамын баяжмал, исэл болон түүгээр хийсэн бүтээгдэхүүнүүд
- ☐ Цинк ба вольфрам голдуу агуулсан үнс чандруу буюу тэдгээрийн үлдэгдэл
- ☐ Өндөр температурт гарган авсан нүүрсний давирхайн нэрмэл

- ☐ Молибдений исэл, хиймийн нэгдлүүд, гулдмай, савх төмөр, утас, лист болон хавтан
- ☐ Цагаан тугалганы нэгдлүүд, хайлш, бусад олон төрлийн бүтээгдэхүүн
- ☐ Алтны нэгдлүүд болон алтаар урласан эрдэнийн чулуун гоёл чимэглэлийн зүйлс

Монгол Улсад үйлдвэрлэгдсэн, ХЕС-д хамрагдах боломжтой, өрсөлдөх чадвар сайтай бараа бүтээгдэхүүнийг АНУ-ын зах зээл рүү экспортлох

- ☐ Үхэр, адууны шир
- ☐ Зэсийн хүдэр ба баяжсал
- ☐ Хагас боловсруулсан алт
- ☐ Бусад төрлийн ашигт малтмал (өмнөх хэсгээс холбогдох мэдээллийг үзнэ үү)
- ☐ Лаазалсан мах болон төрөл бүрийн үүлдрийн үхрийн цувдай
- ☐ Үхэр, адууны түүхий арьс, шир
- ☐ Самнаагүй ноос
- ☐ "Хүнс, ундаа ба тамхи"

Монгол Улсаас дэлхий дахин, ЕХ болон Япон руу гаргаж буй импортод тулгуурлан ХЕС-ийн дагуу Монгол Улсаас АНУ-ын авч болох импортын бараа бүтээгдэхүүн

ЕХ болон Япон руу нэлээн их хэмжээгээр (жилд хамгийн багадаа дунджаар 10,000 америк долларын өртөгтэй байх), мөн Монгол Улсаас дэлхийн дахинд харьцангүй их хэмжээгээр буюу 50000 америк доллараас дээш үнэлгээтэйг гаргасан боловч 2003-2005 оны хооронд АНУ руу маш бага хэмжээгээр импортлогдсон, эсвэл бүр огт гараагүй бөгөөд ХЕС-д хамрагдах боломжтой бараа бүтээгдэхүүний нэр төрлүүд байна. (Дорх хүснэгтийг үзнэ үү.) Эдгээр нэр төрлийн бараа бүтээгдэхүүнд шөл, махтай шөл, цахиур, зарим нэр төрлийн цэвэрлэгч бодис, стеариний хүчил, зарим төрлийн хуванцар (метакрилатийн полиметил, терефталатийн полиэтилен болон төрөл бүрийн хуванцар бүтээгдэхүүн), шир, үслэг арьс, модоор урласан бүтээгдэхүүн (хаалга, ширээний хэрэгсэл, гал тогооны хэрэгсэл болон модоор хийсэн бусад эд зүйлс), ноосны буюу амьтны сайн чанарын үсний хаягдал хог, нийлэг мяндасан бээлийний зарим нэр төрөл, тавилганы сүлжмэл тоног хэрэгслүүд, нэг удаагийн улавч шаахай, дуриамал чулуун гоёл чимэглэлийн зүйлс, төмрийн хайлш, крант, салхины хэмжүүр, хавхлаг болон аккумулятор тус тус багтана.

ЗХ-ийн зөвхөн 3 буюу түүнээс өндөр хувьтай AVE дундаж тарифтай 6 оронтой хэсгүүдийг жагсаалтад багтаасан гэдгийг анхаарах хэрэгтэй. Түүнчлэн ЗХ-ийн 6 оронтой зарим хэсгүүд, тухайлбал нийлэг мяндасан бээлий, тавилганы сүлжмэл тоног хэрэгслүүд болон хөлд угладаг эдлэлүүдийг багтаасан хэсгүүдэд ХЕС-д хамрагдахгүй байж болох, АНУ-ын дотоодын үйлдвэрлэгчдэд ихээхэн сөргөөр нөлөөлж болохуйц нэр төрлийн бараа бүтээглдэхүүнийг агуулж байж болзошгүй юм.

Хүснэгт –АНУ-ын бага хэмжээгээр авдаг импортын бараа бүтээгдэхүүнийг 2003-2005 оны хооронд дэлхий дахин, ЕХ болон Япон руу импортолсон байдал

УС 6 оронтой	6 оронтой УС-ийн тодорхойлолт	6 оронтой УС Дундаж	ХЕС-ийн 8 оронтой тооллын "А" 6 оронтой УС дэх АНУТУС-ийн	Монгол Улсаас **дэлхийн улс орнууд руу** гаргасан импорт,	Монгол Улсаас **Европын холбооны улсууд руу** гаргасан импорт,	Монгол Улсаас **Япон руу** гаргасан импорт, 2003-05 оны дунджаар,	Монгол Улсаас **АНУ руу** гаргасан импорт, 2003-05 оны дунджаар,

			мөрүүд	2003-05 оны дунджаар, ам. доллараар	2003-05 оны дунджаар, ам. доллараар	ам. доллараар	ам. доллараар
210410	Шөл, махтай шөл, тэдгээрийн бэлдмэлүүд	3.2%	3-аас 3	69,687	0	0	0
280469	Жингийнх нь 99.99%-иас бага хэсэг нь цахиураас бүрдэх цахиур материал	5.4%	6-аас 3	114,239	0	0	0
340211	Гадаргууг идэвхтэй цэвэрлэх, анионий, органик бодисны найрлагатай уусмал (саван бус)	4.7%	9-өөс 9	12,094	12,094	0	0
382311	Стеариний хүчил (саван, лаа, гоо сайхны бүтээгдэхүүн, тосон будаг зэрэг олон нэр төрлийн бүтээгдэхүүний найрлагад ордог)	7.0%	3-аас 3	18,118	18,118	0	0
390610	Метакрилатийн полиметил, анхдагч байдлаараа (шил орлуулагч)	6.3%	3-аас 3	13,806	13,806	0	0
390760	Терефталатийн полиэтилен, анхдагч байдлаараа (Хүний гараар бүтсэн мяндасны гол түүхий эд болдог)	6.5%	3-аас3	23,257	0	21,447	0
392690	Төрөл бүрийн хуванцар бүтээгдэхүүн	4.3%	71-ээс 54	24,708	10,358	0	6,028
410791	Үхэр, адууны том ширхэгтэй хуваагаагүй ширний зарим төрөл	3.2%	15-аас 15	21,158	18,324	0	0
430230	Идээлүүлсэн, элдсэн үслэг арьс (бүхлээрээ, хэсэглэсэн, эсвэл хэрчсэн)	5.3%	3-аас 3	18,438	17,760	678	0
441820	Модон хаалга, хүрээ болон босго	4.8%	6-аас 6	12,601	12,601	0	0
441900	Модоор урласан ширээний болон гал тогооны хэрэгсэл	4.3%	6-аас 6	955,083	0	0	942
442190	Модон хаалт, хаагч, халхавч, сүүдрэвч; ээрүүл, чихрийн буюу зайрмагны модон иш, хэлэн дээр дарагч багаж, ундааны зүйлийг хологч \шүдний чигчлүүрээс бусад\	3.1%	27-оос 9	38,682	34,081	0	0
510320	Ноос буюу амьтны сайн чанарын үсний сэв, хаягдал	3.0%	3-аас 3	69,606	26,372	13,223	0
611693	Ердийн, эсвэл дэгээ зүүгээр нэхсэн нийлэг мяндасан бээлий, хуруутай буюу хуруугүй бээлий	9.7%	16-аас 3	69,120	333	0	0
630499	Ердийн, эсвэл дэгээ зүүгээр нэхээгүй, сүлжмэл материалаар хийсэн ханан дээр өлгөх зориулалттай аравч болон дэрний уут	7.5%	18-аас 9	52,067	48,364	0	3,703
640590	Нэг удаагийн углааш, шаахай	8.2%	6-аас 3	58,613	48,209	0	0
711790	Шашны холбогдолтой эрдэнийн чулуун буюу төрөл бүрийн дууриамал чулуун эдлэл (өнгөт металл бус)	3.2%	16-аас 12	32,205	32,193	0	0
720299	Төрөл бүрийн агуулгатай төмрийн хайлш (Ган, хайлш үйлдвэрлэхэд түүхий эд болдог)	4.7%	9-өөс 6	62,726	16,332	0	0
848180	Хоолой, торхны цорго\гоожуур, салхины хэмжүүр, хавхлаг \термостатаар удирдагддаг хавхлаг үүнд багтана\	3.7%	12-оос 12	27,599	16,000	0	0
850780	Төрөл бүрийн аккумулятор	3.4%	6-аас 6	10,422	10,333	0	0

Эх сурвалж: НҮБ-ын худалдааны холбогдолтой мэдээлэл (Тайлбар: Монгол Улсаас дэлхий нийт рүү гаргасан импортын хувьд 2005 он нь энцсийн жил болно)

Баталгаажсан гар урлалын зүйлстэй холбоотой зохицуулалтууд

Энэхүү зохицуулалтын дагуу АНУ нь тус улс руу орж ирэх гар аргаар үйлдвэрлэсэн, ардын урлагийн чиглэлийн хананы аравч (ТУС 6304.99.10 (нэн тааламжтай нөхцөл эдэлдэг орны төлөх татварын хувь хэмжээ: 3.8%)); гар аргаар үйлдвэрлэсэн, ардын урлагийн чиглэлийн дэрний уут (ТУС 6304.99.40 (нэн тааламжтай нөхцөл эдэлдэг орны төлөх татварын хувь хэмжээ: 3.8%); сүлжмэл материалаар гар аргаар үйлдвэрлэсэн, ардын урлагийн чиглэлийн шалны зарим нэр төрлийн дэвсгэр (ТУС 5702.91.20 (нэн тааламжтай нөхцөл эдэлдэг орны төлөх татварын хувь хэмжээ: 4.3%)) зэрэг бараа бүтээгдэхүүний импортыг гаалийн татвараас чөлөөлөх боломжтой болдог.

Интернет дэх мэдээллийн эх сурвалжууд

АНУ-ын Худалдааны төлөөлөгчийн газрын вэб сайт:

ХЕС-ийн заавар ном, ХЕС-д хамрагдах боломжтой болон хамрагдахгүй бараа бүтээгдэхүүний жагсаалт, мэдэгдлүүд:

- http://www.ustr.gov/Trade_Development/Preference_Programs/GSP/Section_Index.html

АНУ-ын тарифийн хуваарь:

- http://www.usitc.gov/tata/hts

АНУ-ын Дотоодыг хамгаалах департамент: Гаалийн ба хил хамгаалалтын алба:
http://www.customs.gov/xp/cgov/import/

- **Гаалийн хилээр нэвтрэх өргөдлийн загвар 7501:** https://forms.customs.gov/customsrf/getformharness.asp?formName=cf-7501-form.xft
- **http://www.customs.treas.gov/xp/cgov/toolbox/ publications/**

АНУ руу төдийгүй бусад орон руу экспортлох боломжтой бараа бүтээгдэхүүн:
http://www.intracen.org/menus/countries.htm

Хавсралт А: ХЕС-д хамрагдах боломжтой сүлжмэл болон бөс даавуун материал, тэдгээртэй холбоотой бусад бүтээгдэхүүн

50039000	Торгоны хаягдал (утас ээрэх бололцоогүй болсон ээрүүл, ээрсэн утасны хаягдал болон улаан хүрэн өнгөтэй болсон утас зэргийг оролцуулан) самнасан байдлаар	2.5%
50071030	Жингийнх нь 85 буюу түүнээс дээшхи хувь нь торго, эсвэл торгоны хаягдал агуулсан торгоны сэвний нэхмэл материал	0.8%
50079030	Жингийнх нь 85 буюу түүнээс дээшхи хувь нь торго, эсвэл торгоны хаягдал агуулсан торгомсог даавуу	0.8%
51021960	Амьтны сайн чанарын үс (ноолуур болон тэмээний ноосноос өөр), тосгүй болсон, эсвэл нүүрсжсэн байдлаас цааш боловсруулалт хийгээгүй, самнаагүй байдлаар	0.4%
51031000	Ноосны, эсвэл амьтны сайн чанарын үсний сэв	2.6 цент/кг
51032000	Ноосны, эсвэл амьтны сайн чанарын үсний сэвнээс бусад төрлийн хаягдал, ээрсэн утасны хаягдалыг оролцуулах боловч улаан хүрэн өнгөтэй болсон утсыг оролцуулахгүйгээр	2.6 цент/кг
51130000	Амьтны ширүүн үс буюу адууны дэл, сүүлээр сүлжиж хийсэн материал	2.7%
52083120	Жингийнх нь 85 буюу түүнээс дээшхи хувь нь хөвөнгөөс бүтсэн, гар аргаар нэхсэн, будмал, хавтгай хөвөн даавуу, баталгаажсан, 100 г/м2-аас илүүгүй жинтэй	3%
52083210	Жингийнх нь 85 буюу түүнээс дээшхи хувь нь хөвөнгөөс бүтсэн, гар аргаар нэхсэн, будмал, хавтгай хөвөн даавуу, баталгаажсан, 100 г/м2-аас илүү боловч 200 г/м2-аас илүүгүй жинтэй	3%
52084120	Жингийнх нь 85 буюу түүнээс дээшхи хувь нь хөвөнгөөс бүтсэн, гар аргаар нэхсэн хавтгай хөвөн даавуу, баталгаажсан, 100 г/м2-аас илүүгүй жинтэй, өөр өөр өнгийн ээрсэн утсаар нэхсэн	3%
52084210	Жингийнх нь 85 буюу түүнээс дээшхи хувь нь хөвөнгөөс бүтсэн, гар аргаар нэхсэн, будмал, хавтгай хөвөн даавуу, баталгаажсан, 100 г/м2-аас илүү боловч 200 г/м2-аас илүүгүй жинтэй, өөр өөр өнгийн ээрсэн утсаар нэхсэн	3%
52085120	Жингийнх нь 85 буюу түүнээс дээшхи хувь нь хөвөнгөөс бүтсэн, гар аргаар нэхсэн хавтгай хөвөн даавуу, баталгаажсан, хэвлэмэл 100 г/м2-аас илүүгүй жинтэй	3%
52085210	Жингийнх нь 85 буюу түүнээс дээшхи хувь нь хөвөнгөөс бүтсэн, гар аргаар нэхсэн хавтгай хөвөн даавуу, баталгаажсан, хэвлэмэл, 100 г/м2-аас илүү боловч 200 г/м2-аас илүүгүй жинтэй	3%
52093130	Жингийнх нь 85 буюу түүнээс дээшхи хувь нь хөвөнгөөс бүтсэн, гар аргаар нэхсэн, будмал, хавтгай хөвөн даавуу, баталгаажсан, 200 г/м2-аас дээш жинтэй	3%
52094130	Жингийнх нь 85 буюу түүнээс дээшхи хувь нь хөвөнгөөс бүтсэн, гар аргаар нэхсэн хавтгай хөвөн даавуу, баталгаажсан, 200 г/м2-аас дээш жинтэй, өөр өөр өнгийн ээрсэн утсаар нэхсэн	3%
52095130	Жингийнх нь 85 буюу түүнээс дээшхи хувь нь хөвөнгөөс бүтсэн, гар аргаар нэхсэн хавтгай хөвөн даавуу, баталгаажсан, хэвлэмэл, 200	3%

	г/м2-аас дээш жинтэй	
53012100	Хугалсан буюу зүссэн маалинга	0.2 цент/кг
53089010	Цаасан ээрмэл утас	2.7%
53110060	Цаасан ээрмэл утсаар нэхсэн даавуу	2.7%
54041010	Нэг ширхэгт, 67 буюу түүнээс дээш децитексийн нийлэг материалаар хийсэн, цохиур \ракет\-ын утас, хөндлөн огтлол нь 1 мм-ээс илүүгүй байх	2.7%
54041040	Нэг ширхэгт, 67 буюу түүнээс дээш децитексийн полипропилен материал (цохиурын утас бус), хөндлөн огтлол нь 1 мм-ээс илүүгүй байх, урт нь 254 мм-ээс ихгүй	6.9%
54050060	Харагдахуйц өргөн нь 5 мм-ээс илүүгүй, дууриамал нийлэг материалаар хийсэн тууз буюу түүнтэй адилтгах бусад зүйлс	5.8%
56072900	Дээс (уяа буюу баглаа боодолд хэрэглэдэг уяанаас бусад төрлийн), олс, шидмэс, сисалаар томсон олс буюу зуун настаас гаргаж авсан сүлжмэл мяндасан утас	3.6%
56074110	Мяндаслаг бус бүтэцтэй өргөн туузыг хувааж гаргаж авсан уяа буюу баглаа боодолд хэрэглэдэг уяа	2.7%
56074910	Мяндаслаг бус бүтэцтэй өргөн туузыг хувааж гаргаж авсан, полиэтиленэн, эсвэл полипропиленэн дээс (уяа буюу баглаа боодолд хэрэглэдэг уяанаас бусад төрлийн), олс, шидмэс	2.7%
56079035	Гадилын буюу хатуу, навчтай бусад төрлийн мяндаслаг ургамлын навчны голоос гаргаж авсан мяндасаар хийсэн, томж ороосон бүтэцтэй бус, томж ороогоогүй, 1,88 см-ээс ихгүй диаметртэй дээс, олс, шидмэс	3.4%
56089023	Хөвөн материалаар хийсэн өлгөдөг дүүжин ор	14.1%
56089030	Сүлжмэл материал (хөвөн, эсвэл хүний гараар хийгдсэн бус)-аас бүтэх дээс, олс, шидмэсээр сүлжиж хийсэн, зангилаа бүхий тор буюу бусад төрлийн тор (загасны торноос өөр)	5%
57025120	Бөөгнөрсөн хэлбэртэй бус, нэхмэлийн суурь машин ашиглахаас өөр аргаар ноосоор, эсвэл амьтны сайн чанарын үсээр нэхсэн, нөхөж зүйгээгүй хивс болон бусад төрлийн нэхмэл шалны дэвсгэр	4.3%
57029130	Бөөгнөрсөн хэлбэртэй бус, нэхмэлийн суурь машин ашиглахаас өөр аргаар ноосоор, эсвэл амьтны сайн чанарын үсээр нэхсэн, нөхөж зүйж урласан галны дэвсгэр	4.3%
57029210	Бөөгнөрсөн хэлбэртэй бус, гар машин дээр нэхсэн, хүний гараар бүтсэн сүлжмэл материалаар зүйж хийсэн хивс буюу бусад төрлийн нэхмэл галны дэвсгэр, несой байдлаар	2.7%
57029905	Бөөгнөрсөн хэлбэртэй бус, хөвөн материалаар гар машин дээр нэхэж, зүйж хийсэн хивс буюу бусад төрлийн нэхмэл шалны дэвсгэр	6.8%
57029920	Бөөгнөрсөн хэлбэртэй бус, несой байдалтай бусад төрлийн сүлжмэл материалаар гар аргаар зүйж хийсэн хивс буюу бусад төрлийн нэхмэл шалны дэвсгэр	2.7%
57031020	Хавж оёсон, ноос буюу амьтны сайн чанарын үсээр гар аргаар нэхсэн, зүйж, эсвэл зүйгээгүй байдалтай хивс буюу бусад төрлийн нэхмэл шалны дэвсгэр	6%

57032010	Хавж оёсон, нейлон буюу бусад төрлийн полиамидэн материалаар гар аргаар нэхсэн, зүйж, эсвэл зүйгээгүй байдалтай хивс буюу бусад төрлийн нэхмэл шалны дэвсгэр	5.8%
57033020	Хавж оёсон, хүний гараар бүтсэн (нейлон буюу бусад төрлийн полиамидэн материалаас бусад) материалаар гар аргаар нэхсэн, зүйж, эсвэл зүйгээгүй байдалтай хивс буюу бусад төрлийн нэхмэл шалны дэвсгэр	6%
57039000	Хавж оёсон, несой байдалтай бусад төрлийн сүлжмэл материалаар гар аргаар нэхсэн, зүйж, эсвэл зүйгээгүй байдалтай хивс буюу бусад төрлийн нэхмэл шалны дэвсгэр	3.8%
59031010	Ханатал нэвчсэн, бүрмэл, поливинил хлоридээр гадарласан буюу давхарласан, хөвөнгөөр сүлжиж хийсэн даавуу	2.7%
59039010	Ханатал нэвчсэн, бүрмэл, несой байдалтай хуванцараар гадарласан буюу давхарласан, хөвөнгөөр сүлжиж хийсэн даавуу, дугаарын эхний дөрвөн орон нь 5902-оор эхлээгүй	2.7%
59061000	20 см-ээс илүүгүй өргөнтэй, резинэн сүлжмэл маттериалаар хийсэн наалддаг тууз \скоч\, дугаарын эхний дөрвөн орон нь 5902-оор эхлээгүй	2.9%
59100010	Туузан дамжуургын тууз, эсвэл хүний гараар бүтсэн мяндасан тууз	4%
59114000	Сүлжмэл материал, эсвэл хүний үсээр хийсэн, нефтийн шахуурга буюу үүнтэй төстэй төхөөрөмжид хэрэглэдэг татагч олс	8%
61161008	Цана, цасны цахилгаан чарга зэрэг спортын төрлүүдэд ашиглагддаг бээлий, спортын хуруутай буюу хуруугүй бээлийг оролцуулан дор дурдсанаас бусад төрлийн бээлий, спортын хуруутай буюу хуруугүй бээлий	2.8%
61169208	Зөвхөн спортын зориулалтаар, цана, цасны цахилгаан чарга зэрэг спортын төрлүүдэд ашиглагддаг, хөвөн даавуугаар хийсэн, хуниастай, эсвэл цацагтай бээлий, спортын хуруутай буюу хуруугүй бээлий	2.8%
61169308	Спортын зориулалтаар (цана, цасны цахилгаан чарга зэрэг спортын төрлүүдэд) ашиглагддаг, нийлэг мяндасан утсаар хийсэн бээлий, спортын хуруутай буюу хуруугүй бээлий	2.8%
61169935	Зөвхөн спортын зориулалтаар, цана, цасны цахилгаан чарга зэрэг спортын төрлүүдэд ашиглагддаг, дууриамал мяндасаар хийсэн, хуниастай, эсвэл цацагтай бээлий, спортын хуруутай буюу хуруугүй бээлий	2.8%
61171040	Ердийн буюу дэгээ зүүгээр нэхсэн, жингийнх нь 70 буюу түүнээс дээш хувь нь торго, эсвэл хаягдал торгоноос бүтсэн нөмөрдөг алчуур, ороолт гэх зэрэг эдлэл	1.5%
61178085	Жингийнх нь 70 буюу түүнээс дээш хувь нь ердийн, эсвэл дэгээ зүүгээр нэхсэн торго агуулснаас бусад төрлийн сүлжмэл материалаар хийсэн үс дарах зориулалттай, толгойд уядаг тууз, үсний даруулга, хавчаар буюу эдгээртэй төстэй эдлэлүүд	14.6%
62043960	Ердийн буюу дэгээ зүүгээр нэхээгүй, жингийнх нь 70 буюу түүнээс дээш хувь нь торго, эсвэл хаягдал торгоноос бүтсэн, эмэгтэйчүүд ба охидод зориулсан костюм хэлбэрийн хүрэм ба спортын хүрэм	1%

62044910	Ердийн буюу дэгээ зүүгээр нэхээгүй, жингийнх нь 70 буюу түүнээс дээш хувь нь торго, эсвэл хаягдал торгоноос бүтсэн, эмэгтэйчүүд ба охидын даашинз	6.9%
62101020	Ердийн буюу дэгээ зүүгээр нэхээгүй, дугаарын эхний дөрвөн орон нь 5602, эсвэл 5603-аар эхэлсэн, цаасанд тулгуурлаж, эсвэл цаасаар бүрж буюу эмжээрлэж бүтээсэн материалаар хийсэн гадуур хувцас	2.8%
62131010	Ердийн буюу дэгээ зүүгээр нэхээгүй, жингийнх нь 70 буюу түүнээс дээш хувь нь торго, эсвэл хаягдал торгоноос бүтсэн халаасны алчуур	1.1%
62141010	Ердийн буюу дэгээ зүүгээр нэхээгүй, жингийнх нь 70 буюу түүнээс дээш хувь нь торго, эсвэл хаягдал торгоноос бүтсэн нөмөрдөг алчуур, ороолт, хүзүүний ороолт, нүүрний хаалт, гивлүүр болон эдгээртэй төстэй бусад эдлэлүүд	1.2%
62160008	Ердийн буюу дэгээ зүүгээр нэхээгүй, ханатал нэвчсэн, эсвэл хуванцар/резинээр гадарласан, спортын зориулалтаар (цана, цасны цахилгаан чарга зэрэг спортын төрлүүдэд) ашиглагддаг бээлий, спортын хуруутай буюу хуруугүй бээлий	0.8%
62160035	Спортын зориулалтаар (цана, цасны цахилгаан чарга зэрэг спортын төрлүүдэд) ашиглагддаг, хөвөн материалаар хийсэн бээлий, спортын хуруутай буюу хуруугүй бээлий	2.8%
62160046	Спортын зориулалтаар (цана, цасны цахилгаан чарга зэрэг спортын төрлүүдэд) ашиглагддаг, хүний гараар бүтсэн мяндасан материалаар хийсэн, ханатал нэвчээгүй, хуванцар, эсвэл резинээр бүрээгүй бээлий, спортын хуруутай буюу хуруугүй бээлий	2.8%
62171085	Жингийнх нь 70 буюу түүнээс доош хувь нь торго, эсвэл хаягдал торго бүхий сүлжмэл материалаар хийсэн, ердийн буюу дэгээ зүүгээр нэхээгүй, үс дарж боох зориулалттай боолт, гэзэгний даруулга, хавчаар буюу эдгэртэй төстэй бусад эдлэлүүд	14.6%
63029910	Ариун цэврийн өрөөнд ашиглах буюу гал тогооны зориулалттай, несой хэлбэрийн, жингийнх нь 85 буюу түүнээс дээш хувь нь торго, эсвэл хаягдал торгоноос бүтсэн сүлжмэл материалаар хийсэн цагаан хэрэглэл	2.7%
63049910	Ноос буюу амьтны сайн чанарын үсээр, гар аргаар бус, нэхмэлийн гар машин дээр нэхсэн болон ардын урлагийн чиглэлийн дээр дурдсан нэр төрлийн, баталгаажсан ханын аравчууд	3.8%
63049925	Дугаарын эхний дөрвөн орон нь 9404-өөр эхлээгүй, сомронзоор хийсэн ханын аравч	11.3%
63049940	Ердийн буюу дэгээ зүүгээр гараар нэхээгүй, ноос, эсвэл амьтны сайн чанарын үсээр нэхмэлийн гар машин дээр нэхсэн болон ардын урлагийн чиглэлийн, баталгаажсан дэрний уут	3.8%
63064900	Хөвөнгөөс бусад төрлийн сүлжмэл материалаар хийсэн пневматик матрац	3.7%
63079085	Хүний гараар бүтсэн мяндасан материалаар хийсэн, хананд өлгөх зориулалттай дарцаг	5.8%
63079098	Үндэсний далбаа буюу несой хэлбэрийн сүлжмэл материалаар хийсэн бусад төрлийн зүймэл эдлэл	7%
64059020	Нэг удаа хэрэглэх зориулалттай углааш, шаахай, несой байдлаар	3.8%

64061072	Хөвөнгөөс бүтсэн, гаднахь гадаргуугийн 50-иас бага хувь нь сүлжмэл материалаар хийгдсэн, гутлын түрий, несой байдлаар	11.2%
64061085	Несой хэлбэрийн материалаас бүтсэн, гаднахь гадаргуугийн 50-иас бага хувь нь сүлжмэл материалаар хийгдсэн, гутлын түрий, несой байдлаар	4.5%
64062000	Резин, эсвэл хуванцараар хийсэн, гутлын ул болон өсгий	2.7%
64069100	Гутлын модоор хийсэн хэсгүүд, несой байдлаар	2.6%
64069930	Гутлын хэсгүүд, несой байдлаар; авч болдог улавч, өсгийний зөөлөвч зэрэг эдлэлүүд; түрий оймс, шилбэний хаалт зэрэг эдлэлүүд, тэдгээрийн хэсгүүд; хуванцар буюу резинээр хийсэн дээр дурдсан бүх нэр төрлийн зүйлс	5.3%
65010060	Малгайн загвар, их бие болон юүдэн, хэлбэрт оруулаагүй буюу хүрээтэйгээ; эмэгтэй хүний малгай болон манчон; дээрх бүгд эсгийгээр хийсэн, насанд хүрсэн эрэгтэйчүүд болон эрэгтэй хүүхдийнх бус	96 цент/12 ширхэг + 1.4%
65020020	Малгайн хэв, ургамлын гаралтай мяндасан тууз, эсвэл цаасан утсаар сүлжсэн, эсвэл зүйсэн, шахаж хэвэнд оруулаагүй, дотрыг нь бүрээгүй, эмжээргүй, түүнчлэн бүчгүй, оёсон	34 цент/12 ширхэг + 3.4%
65020040	Малгайн хэв, ургамлын гаралтай мяндасан тууз, эсвэл цаасан утсаар сүлжсэн, эсвэл зүйсэн, шахаж хэвэнд оруулаагүй, дотрыг нь бүрээгүй, эмжээргүй, түүнчлэн бүчгүй, оёогүй, цайруулаагүй, бас будаагүй	4%
65040030	Малгай болон толгойн гоёл, ургамлын гаралтай мяндасан, эсвэл ургамлын гаралтай мяндаслаг ээрмэл бус материалаар хийсэн тууз, ба/эсвэл цаасан утсаар сүлжсэн, эсвэл зүйсэн, оёсон	6%
65040060	Малгай болон толгойн гоёл, ургамлын гаралтай мяндасан, эсвэл ургамлын гаралтай мяндаслаг ээрмэл бус материалаар хийсэн тууз, ба/эсвэл цаасан утсаар сүлжсэн, эсвэл зүйсэн, оёогүй	94 цент/12 ширхэг + 4.6%
65051000	Үсний тор, дотрыг нь бүрээгүй, эсвэл бүрсэн, эмжээргүй, эсвэл эмжээртэй, дурын материалаар хийсэн	9.4%
65069200	Малгай, несой байдлаар, амьтны үслэг арьсаар хийсэн, дотрыг нь бүрээгүй, эсвэл бүрсэн, эмжээргүй, эсвэл эмжээртэй	3.3%
65069900	Малгай (хамгаалалтын малгайнаас бусад төрлийн), несой хэлбэрийн, резин, хуванцар, амьтны үслэг арьснаас бусад төрлийн материалаар хийсэн, дотрыг нь бүрээгүй, эсвэл бүрсэн, эмжээргүй, эсвэл эмжээртэй	8.5%
66011000	Цэцэрлэгийн буюу үүнтэй төстэй бусад төрлийн шүхэр	6.5%
66019900	Цэцэрлэгийн буюу үүнтэй төстэй бусад төрлийнхөөс өөр шүхэр, эвхэгддэг ишгүй	8.2%
66020000	Таяг, тулгуур саваа, ташуур, шилбүүр болон эдгээртэй төстэй бусад зүйлс	4%
66031080	Таяг, тулгуур саваа, ташуур, шилбүүр болон эдгээртэй төстэй бусад эд зүйлсийн бариул, товч	5.2%
66032090	Борооны гар шүхрээс бусад төрлийн шүхэрт зориулсан, шүхрийн иш (саваа)-энд бэхэлдэг хүрээ, несой хэлбэрийн	12%
66039080	Шүхэр, таяг, тулгуур саваа, ташуур, шилбүүр болон эдгээртэй төстэй бусад эд зүйлсийн сэлбэг хэрэгсэл, тоноглолууд	5.2%

67010030	Өд, сөдөөр хийсэн эд зүйлс (өд, сөдөөр дүүргэж буюу чихэж хийсэн эд зүйлс болон хэрэглэж дууссан өдөн үзэг, ишнээс бусад)	4.7%

Хавсралт B: Гаалийн хилээр нэвтрүүлэхэд бөглөж өгөх өргөдлийн маягт

Маягтын батлагдсан дугаар 1661-0022

ДОТООДЫГ ХАМГААЛАХ ДЕПАРТАМЕНТ

АНУ-ЫН ГААЛИЙН БА ХИЛИЙН ХАМГААЛАЛТЫН \ГХХ\ АЛБА

ГААЛИЙН ХИЛЭЭР НЭВТРЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ МЭДЭЭЛЭЛ

1. Өргөдлийн код буюу Хилээр нэвтрүүлэх дугаар

2. Хилээр нэвтрүүлэх хэлбэр

3. Мэдээлэл бичсэн огноо

4. Батлан даалтын дугаар

5. Бондын хэлбэр

6. Боомтын код

7. Хилээр нэвтрүүлсэн огноо

8. Импортлогчийн тээвэрлэгч

9. Тээврийн хэрэгслийн хэлбэр

10. Анх үйлдвэрлэсэн улс

11. Импортлосон огноо

12. Ачааны баримт бичиг, эсвэл агаарын тээврийн бичиг баримт

13. Үйлдвэрлэгчийн хувийн дугаар

14. Экспортлогч улс

15. Экспортлосон огноо

16. Шуурхай тээвэрлэлтийн дугаар

17. Шуурхай тээвэрлэлтийн огноо

18. Дутаж буй бичиг барим

19. Ачааг ачсан гадаадын боомт

20. Ачааг буулгасан АНУ-ын боомт

21. Барааны байршил/

22. Ачаа хүлээн авагчийн дугаар

23. Импортлогчийн дугаар

24. Бүртгэлийн дугаар

25. Ачааг эцсийн байдлаар хүлээн авагчийн нэр ба хаяг

Хот Муж Шууд. код

26. Импортлогчийн нэр ба хаяг

Хот Муж Шууд. код

27.

28. Импортын барааны тодорхойлолт

29. A. АНУТ УС-ийн дугаар

B. Демпингийн буюу нөхөн төлөөсийн

30. A. Бохир жин

B. Мэдүүлэгт бичсэн барааны хэмжээ

31. A. АНУТ УС-ийн нэгжээр илэрхийлсэн цэвэр жин

32. A. Хилээр нэвтэрсэн барааны үнэлгээ

B. Зардал, хураамж

C. Харилцаа

33. A. АНУТ УС-ийн хувь хэмжээ

B. Демпингийн буюу нөхөн төлөөсийн

34. Гаалийн болон дотоод орлогын татвар

Доллар, цент

	татварын хувийн хэргийн дугаар		татварын хувь хэмжээ C. Дотоод орлогын татварын хувь хэмжээ D. Визний дугаар	
39 дэх хэсгийн хураамжтай холбоотой бусад мэдээлэл	35. Хилээр нэвтэрсэн барааны нийт үнэлгээ	ЗӨВХӨН ГХХ-ЫН ЗОРИЛГООР АШИГЛАНА		НИЙТ
	$	A. **<u>LIQ</u>** код	B. Тогтоосон гаалийн татвар	37. Гаалийн татвар
	Бусад хураамжийн дүн $	ШАЛТГААНЫ КОД	C. Тогтоосон татвар	38. Татвар
36. ХИЛЭЭР НЭВТРҮҮЛЭХ БАРААНЫ ИМПОРТЛОГЧИЙН (ӨМЧЛӨГЧ БУЮУ ХУДАЛДАН АВАГЧ), ЭСВЭЛ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ГАРГАХ МЭДҮҮЛЭГ			D. Тогтоосон бусад татвар, хураамж	39. Бусад
Би дээрх барааны импортлогч, түүнчлэн дээр дурдсанаар ГХХ-ийн зорилгоор тус барааны өмчлөгч, худалдан авагч, эсвэл ачааг хүлээн авагч гэдгээ үүгээр батлаж байна. ЭСВЭЛ Барааны өмчлөгч, худалдан авагч буюу			E. Тогтоосон нийт татвар, хураам	40. Нийт

итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч. Цаашилбал, дээрх бараа бүтээгдэхүүнийг худалдах-худалдан авах тохиролцоо, эсвэл гэрээний үндсэн дээр олж авсан бөгөөд нэхэмжлэх дээр дурдсан үнэ үнэн зөв гэдгийг мөн батлаж байна. ЭСВЭЛ дээрх бараа бүтээгдэхүүнийг худалдах-худалдан авах тохиролцоо, эсвэл гэрээний үндсэн дээр олж аваагүй бөгөөд нэхэмжлэх дээр дурдсан барааны үнэ, үнэлгээтэй холбоотой мэдээлэл үнэн зөв гэдгийг би өөрийн мэдэж байгаа хэмжээндээ батлан илэрхийлж байна. Үүнээс гадна тус байгууллагад энэхүү мэдүүлгээр гарган өгч буй тухайн барааны үнэ, үнэлгээ, хэмжээ, татварын хөнгөлөлт, буцаан төлөлт, хураамж, комисс, роялтийн хэмжээний талаархи мэдээлэл нь миний мэдэж байгаа хэмжээгээр үнэн зөв бөгөөд бараа бүтээгдэхүүний худалдагчид үнэгүй, эсвэл хөнгөлөлттэй үнээр өгсөн өөр бараа, үйлчилгээний талаархи бүх мэдээллийг бүрэн ил болгосон гэдгээ нотлож байна.

ж

Дээрхээс өөр агуулга бүхий мэдээлэл байх аваас би ГХХ-ын албаны холбогдох ажилтанд нэн даруй гарган өгөх болно.

41. МЭДҮҮЛЭГЧИЙН НЭР ЦОЛ, ХЭРГЭМ ГАРЫН ҮСЭГ ОГНОО

42. Брокер/Өргөдөл гаргагчийн талаархи мэдээлэл (нэр, хаяг, утасны дугаар)

43. Брокер\Импортлогчийн өргөдлийн дугаар

Цаасны хэрэглээг багасгах тухай хуулийн талаар мэдээлэл авахыг хүсвэл дор дарна уу.

ГХХ-ын Өргөдлийн маягт 7501 (04/05)

Хавсралт С: Гарал үүслийн талаархи нэмэлт мэдээлэл

Гадаад улсаас ирсэн түүхий эд болон бүрдэл хэсгийг ХЕС-д хамрагдаж, улмаар гаалийн татвараас чөлөөлөгдөх боломж бүхий бараа бүтээгдэхүүн болгож хувиргахад шаардагдах хувьсган өөрчлөх арга хэмжээний жишээ

1. Давхар хувиргалт: Гараар ажиллуулдаг бичил тоос сорогч

Нөхцөл байдал: АНУ-ын Тарифийн Уялдуулсан Систем (ТУС)-ийн 8509.10 дугаар заалтын дагуу тоос сорогч үйлдвэрлэж тус улс руу гаргах зорилгоор Солонгосоос Монгол Улс руу хуванцар импортолдог байна. Хуванцарыг хайлуулан наалдуулах замаар тоос сорогчийн их биеийг хийсний (анхны хувиргалт) дараа түүнийг бусад бүрдэл хэсгүүдтэй нийлүүлж угсран тоос сорогчийг эцсийн байдлаар бэлэн болгодог (хоёр дахь хувиргалт). Тухайн нэр төрлийн бараа бүтээгдэхүүний үнэлгээний 35% нь Монгол Улсаас гаралтай байх ёстой ХЕС-ийн шаардлагыг биелүүлэхийн тулд Солонгосын хуванцарын өртгийг Монгол дахь нэмэгдсэн өртөг бүхий бусад бүрдэл хэсгүүдтэй хамтад нь тооцно. Үүний шалтгаан нь Солонгосын хуванцар нь Монгол Улсад хоёр ч удаа тэс өөр бүтээгдэхүүн болж хувирсан явдал юм. Эхний хувиргалтаар тоос сорогчийн их бие бий болсон бол дараагийнх нь шатанд энэ нь эцсийн бүтээгдэхүүн болж хувирсан байна. Ингэж давхар хувиргаснаар түүний түүхий эд болсон хуванцарыг бүтээгдэхүүний орцод оруулж тооцох боломж бүрдэж буйгаас гадна Монголд нэмэгдсэн өртөгийг тооцох боломжоог ч бий болгож буй юм.

Их бие

Материал	**Анх үйлдвэрлэсэн Улс**	**Өртөг \ам. долл**
Хуванцар	Солонгос	$2.00
Боловсруул.	Монгол	<u>$0.45</u>
Нийт		$2.45

Тоос сорогчийн бүрдэл хэсгүүд

Материал	**Анх үйлдвэрлэсэн улс**	**Өртөг \ам. долл**
Их бие	Монгол	$2.45
Хөдөлгүүр	Хятад	$4.00
Тоноглол	Хятад	$2.00
Боловсруул.	Монгол	<u>$3.00</u>
Нийт		$14.45

Дүгнэлт: Монголд нэмэгдсэн өртөг нь эцсийн бүтээгдэхүүний нийт өртгийн 38%-ийг эзэлж байгаа учраас угсрагдсан бүтээгдэхүүн (тоос сорогч) нь 35%-ийн боловсруулалтын шууд зардалтай холбоотой шаардлагыг биелүүлж буй юм.

$5.45 / $14.45 = 38%

2. Давхар хувиргалт: Шүхэр

АНУ-ын Гаалийн ба хилийн хамгаалалтын албаны (ГХХ-тай холбоотой) эрх зүйн актын 1989 оны 06-р сарын 12-ны өдрийн HQ 555189 дугаарт бичигдсэн актад үндэслэн дараахь дүгнэлтийг хийж болохоор байна. Үүнд:

Нөхцөл байдал: Гартаа барьж хэрэглэдэг, эвхмэл иш бүхий хураагддаг шүхрийг Монгол болон Хятадад бүтээсэн бүрдэл хэсгүүдийг угсрах замаар Монгол Улсад үйлдвэрлэдэг. Энэ нэр төрлийн барааг ХЕС-ийн дагуу гаалийн татвараас чөлөөлөгдөх боломжтой бүтээгдэхүүнд тооцсон байна.

Хятадаас гаралтай бүрдэл хэсгүүд	**Монголоос гаралтай бүрдэл хэсгүүд**
Шүхрийн металлаар хийсэн эвхэгддэг хүрээ	Хөвөн утас Баглаа боодлын картон
Ус нэвтэрдэггүй нийлэг материал	Оёдлын шошго Баглаа боодлын тууз
Өлгөдөг хээтэй гогцоо	Товч \кноп\ Баглаа боодлын олом
Шүхрийн хуванцар гэр	Уян боолт Баглаа боодлын хавчаар

ГХХ-тай холбогдолтой дүрэм, журамд зааснаар үйлдвэрлэлийн үйл явц нь хоёр үе шатыг дамжин явагддаг бөгөөд бий болсон эцсийн бүтээгдэхүүн буюу шүхрийн Монголд үүссэн өртөг нь шүхрийн нийт өртгийн 36,2%-тай тэнцэж буйг үйлдвэрлэгчээс гаргасан өртгийн мэдээлэлд үндэслэн тогтоож буй юм. Аль нэг бараа бүтээгдэхүүн ХЕС-ийн дагуу гаалийн татвараас чөлөөлөгдөж Америкийн Нэгдсэн Улсын хилээр нэвтрэх боломжтой болохын тулд тухайн бараа бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн нийт өртгийн 35-аас багагүй хувь нь Монгол Улсад бий болсон байх шаардлагыг энэ нь биелүүлж буй хэрэг.

3. "-д үйлдвэрлэсэн" байх шаардлага

ГХХ-тай холбоотой эрх зүйн актын 1991 оны 11-р сарын 20-ны өдрийн HQ 555999 дугаарт бичигдсэн актад үндэслэн дараахь дүгнэлтийг хийж болохоор байна. Үүнд:

Нөхцөл байдал: Ялгаатай хэд хэдэн хэсгээс бүрддэг импортын барааг ТУС-д тарифийн нэр төрлийн нэг ангилалд хамааруулдаг. Тухайн бараа бүтээгдэхүүнийг бүрдүүлж буй бүх бүрдэл хэсгүүдийг зөвхөн Монголд "үйлдвэрлэсэн" гэж үзэж байгаа нөхцөлд л аливаа импортын барааг ХЕС-д хамруулж, гаалийн татвараас чөлөөлж болдог.

ХЕС-д хамрагдах бүрдэл бараа бүтээгдэхүүн "-д үйлдвэрлэсэн" шаардлагыг хэрхэн биелүүлж буйг нь харуулахын тулд бид тоглоомон фермээр жишээ авч тайлбарлах болно. Энэхүү бүрдэл тоглоом нь Монголд үйлдвэрлэгдсэн, өөр хоорондоо нь угсарч наадаг фермийн үлгэрчилсэн жижиг загвар бүхий наадгай юм. Түүнийг бүрдүүлж буй хэсгүүдийн зарим нь, тухайлбал, фермийн тэжээвэр амьтдыг дүрсэлсэн хуванцар хэсгүүдийн гэрийг Хятадад үйлдвэрлэсэн.

Тоглоомон фермийн үйлдвэрлэлийн нийт өртөг нь 8,85 америк доллар бөгөөд нэмэлт ашиг нь тухайн бүтээгдэхүүний импортлох үеийн үнэлгээг 9,85 доллар хүртэл нэмэгдэхэд хүргэж байгаа юм. Нийт өртөг болох 9,85 долларын 1,75 нь гуравдагч улс болох Хятадад бий болсон байна.

Бүрдэл хэсгүүд	**Анх үйлдвэрлэсэн улс**	**Өртөг**
Хөдөлмөр	Монгол	$0.50
Барилгын хэсгүүд	Монгол	$3.85
Хашаа хорооны бүрдэл хэсгүүд	Монгол	$0.60
Тээврийн хэрэгсэл ба тоног төхөөрөмж	Монгол	$2.15
Мал, бусад тэжээвэр амьтад	**Хятад**	**$1.75**
Нийт (хөдөлмөр ба бүрдэл хэсгүүд)		$8.85
Ашиг	Монгол	$1.00
АНУ руу импортлох барааны үнэлгээ		**$9.85**

Монголд хийсэн шууд боловсруулалтын зардлаас шалтгаалан нэмэгдэж буй өртөг нь (хөдөлмөр ба бүрдэл хэсгүүдийн) 7,1 америк долларт хүрснээр тоглоомон фермийн үнэлгээний 72%-ийг эзэлж байна. Хэдийгээр энэ нь тухайн бүтээгдэхүүний нийт өртгийн 35% нь Монголд бий болсон байх ХЕС-ийн шаардлагаас хамаагүй давж байгаа ч тоглоомон фермийг тус системийн дагуу АНУ руу импортлох боломжгүйд тооцогдсоны шалтгаан нь ердөө адилтгах бүрдэл хэсэг болох тэжээвэр амьтад нь Монголд "үйлдвэрлэгдээгүй" байсантай л холбоотой.

Хятадад үйлдвэрлэгдсэн амьтдын дүрсүүдийг Монголд баглаж боосон ч өөр төрлийн бүтээгдэхүүн болгож хангалттай хувиргаагүй байна. 19 CFR 10.176(a)(2) дугаартай, гаалийн холбогдолтой эрхийн акт нь тухайн тоглоомыг ХЕС-д хамрагдах боломжийг хааж буй юм.

Дүрэм, журмын заалтыг харвал тухайн бүрдэл барааны гуравдагч улсад үйлдвэрлэгдсэн буюу бий болсон бүрдэл хэсэг нь "де минимис" буюу бага үнэлгээтэй бол түүнийг ХЕС-д хамруулах нөхцлийг заасан. Хятадад үйлдвэрлэгдсэн амьтдын дүрсүүд нь нийт өртгийн 18%-д хүрч буй (9,95 долларын 1,75 нь) тул де минимис нөхцлөөр ХЕС-д хамруулах боломж энэ тохиолдолд хэрэгжихгүй.

Тайлбар: Амьтдын дүрсүүдийг АНУ-д, эсвэл Монголоос өөр аль ч оронд үйлдвэрлэсэн байсан үр дагавар нь дээрхтэй ижил байх болно.